

Om tidens kunstkultur og dens selvundergravende virksomhed

"En meget overbevisende gennemgang af nogle af de identitetspolitiske problemstillinger ud fra en engageret og kunstfaglig indgangsvinkel", skriver Nikolaj Bøgh i sin anmeldelse af bogen, hvis forside er vist her (udsnit).

Nikolaj Bøgh 12.02.2022

KUNST // ANMELDELSE – Kunsthistorikeren Lennart Gottlieb har skrevet en meget humoristisk og underholdende lille bog, som veloplagt går i flæsket på tidens identitetspolitiske strømninger inden for kunstverdenen, skriver Nikolaj Bøgh. Gottlieb argumenterer for, at en del af tidens kunstdebat bygger på politiseren og i bund og grund hylder og forsvarer dårlig kunst, alene fordi den er politisk opportun. Bogen vækker til eftertanke, uanset om man er enig i alle de ret bramfri konklusioner eller ej.

Identitet. Om Identitetsproblemer og det særligt privilegerede i tidens kunstkultur

Forfatter: Lennart Gottlieb

Forlaget Frydenlund, 2021, 127 sider

Med bogen *Identitet. Om identitetsproblemer og det særligt privilegerede i tidens kunstkultur* leverer kunsthistorikeren, dr.phil. Lennart Gottlieb et originalt, velskrevet og meget underholdende bidrag til den debat om identitetspolitik inden for kunstverdenen, der har raset gennem de senere år, og hvis mest synlige udtryk har været balladen omkring Kunstakademiet, som kulminerede i nedsynkningen af busten af Akademiets stifter kong Frederik V i slutningen af 2020.

Lennart Gottlieb er ikke hvem som helst inden for dansk kunsthistorie. Han har været inspektør og overinspektør ved Aarhus Kunstmuseum, Glyptoteket og Statens Museum for Kunst samt underviser og forsker i kunsthistorie ved Københavns Universitet og Aarhus Universitet, censor ved Kunstakademiet og kunstanmelder ved Weekendavisen. Han er en mand med stærke, velargumenterede holdninger, som man ikke alt for tit støder på som interesseret iagttager af den identitetspolitiske debat.

Kunstfagligheden bliver trådt under fode af politiske dagsordner

Bogen er således en meget overbevisende gennemgang af nogle af de identitetspolitiske problemstillinger ud fra en engageret og kunstfaglig indgangsvinkel, og den er en skarp kritik af det lag af politisk røgslør, som netop har ligget hen over en række af de debatter, der har handlet om kolonihistoriens spor – eller mangel på samme – i dansk kunst, og hele diskursen om ”glemte” kvindelige kunstnere, som er tæt beslægtet med den første debat.

Både i forhold til diskussionen om kolonihistorien, som balladen om kunstakademiet har været eksponent for, og i forhold til debatten om de glemte kvindelige kunstnere argumenterer Gottlieb således for, at de sobre kunstfaglige vurderinger er blevet skubbet til side til fordel for en alt for dagsaktuel vurdering af, hvad der er politisk opportunt. Det handler om politik, ikke om kunst, og nogle af Danmarks fineste kunstinstitutioner har gjort sig selv til gidsel af den debat.

Halvdårlig kunstner sættes op på en piedestal

En central rolle i bogen spiller således Den Hirschsprungske Samling og dens massive opkøb af maleren Bertha Wegmann, ikke mindst hendes meget lækre, men unægtelig også ganske glansbilledagtige billede med titlen ”**En ung pige**”, som forestiller Marie Triepke, senere gift Krøyer.

“En ung pige” af Bertha Wegmann. Foto: Flickr

Gottlieb forklarer, hvordan billedet er et elegant genrestykke, men på ingen måde har den kvalitet, som skulle til for at berettige, at Den Hirschsprungske Samling købte det for 3,1 mio. kr. og med det supplerede sin i forvejen ganske omfangsrige samling af Bertha Wegmann-billeder, som nu er næsten lige så stor som museets samling af den langt bedre kvindelige kunstner, Anna Ancher.

Wegmann var i sin samtid intet miskendt geni, men fuldkommen anerkendt som en habil og meget efterspurgt portrætmaler, der har portrætteret adskillige af datidens samfundsspidser. Men Den Hirschsprungske Samling ligger altså ifølge Lennart Gottlieb under for en alt for nutidig politisk dagsorden i sin indkøbspolitik, som til syvende og sidst udvander museets samling og undergraver den tradition, det repræsenterer.

Den betændte antikoloniale dagsorden

Det mest betændte tema i den identitetspolitiske debat omkring kunsten er naturligvis det mere eller mindre fiktive koloniale spor. Gottlieb forklarer, hvordan påstanden om, at dansk kunsthistorie trækker et spor af racisme efter sig, er højst diskutabelt.

Wilhelm Marstrands portræt af brorens børn med deres sorte, vestindiske barnepige Justina er snarere en helt usædvanlig anerkendelse af barnepigen, som er billedets midtpunkt, end det er nogen form for nedgørelse af hende overhovedet, sådan som det rutinemæssig helt udokumenteret har været hævdet fra identitetspolitiske debattørers side.

Bogens måske mest dagsaktuelle – og mest underholdende – del er formentlig en grundig kritik af kunstneren Jeanette Ehlers, som trods sin danske opvækst og danske mødrene ophav har iscenesat sig selv som en del af den ”caribiske diaspora”, fordi hendes far er fra Caribien, og som har ment at finde slægtens rødder som handlede slaver i forbindelse med et besøg i Ghana.

Værket "I am Mary" af Jeanette Ehlers. Foto:

Flickr

Bogen giver en meget kritisk gennemgang af Jeanette Ehlers antikoloniale oeuvre, men er i særdeleshed kritisk overfor polystyrenværket ”I am Queen Mary”, som slog store dele af det danske parnas – herunder kulturminister Joy Mogensen – med forbavselse og beundring, men som efter Gottliebs meget overbevisende vurdering er et rigtig dårligt kunstværk, der alene er blevet lovprist, fordi det passer ind i tidens antikoloniale skyldsdiskurs.

Lennart Gottlieb gennemgår, hvordan værket, som aldrig var tænkt som en skulptur men snarere som et fotografi, rummer et væld af miksede dagsordner og en klar voldsopfordring, som er fremmed for dansk kunsttradition.

Gottlieb konkluderer, at de antikoloniale kunstnere, som italesætter sig selv som repræsentanter for historiens og nutidens udsatte og undertrykte, i dag i virkeligheden er de privilegerede, fordi de har ramt en tidsånd med alt, hvad dertil hører af bevillinger, stillinger og andre privilegier, herunder fra det tætvejede netværk af fonde og kunstinstitutioner, som i kraft af overvældende pengemagt beslutter, hvad der i dag er god tone på bjerget.

Jeanette Ehlers er efter alt at dømme ikke helt tilfreds med opmærksomheden og har ikke villet give tilladelse til, at ”I am Queen Mary” blev afbilledet i bogen, selvom nettet flyder med billeder af skulpturen.

Kunstverdenen risikerer at undergrave sig selv

Det er en ganske humoristisk, men til gengæld ingen optimistisk bog, og Gottlieb mener, at den antikoloniale blindgyde på Kunstakademiet og hos en kunstner som Jeanette Ehlers, der bl.a. er blevet belønnet med formandskabet for billedkunstudvalget i Statens Kunstfond, afgørende skader dansk kunst og skaber en uoverstigelig kløft af manglende forståelse mellem de ”woke” miljøer og den befolkning og de politikere, som i sidste ende skal finansiere gildet. Går det i det lange løb, at alt går op i politik og elendig kunst, som i bund og grund ikke interesserer nogen mennesker?

Identitet er en engageret, original og meget bramfri bog, og der bliver ikke lagt fingre imellem. Det er sådan set velgørende, og uanset om man er enig i alle dens konklusioner eller ej, er den velargumenteret og bør vække til eftertanke.

Et oplagt kritikpunkt af bogen er dog, at dens illustrationer er alt for små og i de fleste tilfælde slet ikke yder de afbillede kunstværker nogen form for retfærdighed – heller ikke de kunstværker af Bertha Wegmann, som bogen kritiserer. Det er mærkeligt i en bog, som netop taler stærkt for at tage kunsten alvorligt.

antikolonialismeBertha

Wegmannidentitetspolitikunstkunstfaglighed

Nikolaj Bøgh

Nikolaj Bøgh (født 1969) er cand.scient.pol. og kommunikationsrådgiver, rådmand og formand for Kultur- og Fritidsudvalget på Frederiksberg (C) samt konservativ folketingskandidat på Frederiksberg. Han har skrevet en række bøger,

